

Moralis expositio littere **Sy**

thagorice per fratrem Bernardū de Lutzenburgo. sacre theolo-
gie professorem confecta.

Sibi ceciderūt q̄ opant̄
iniquitatē. ps. xxxv.

Celū empyreū. Sicut letariū
oim habitatio est in te. ps. xxxvi.

Accidia
Inutil ē seruus
exire i tenebras
exteriores
Math. xxij.

Gula
Propt̄ crapulā
mli perierūt
Eccles. xxij.

Inuidia
Odiū z inuidia
perierūt Eccles
nono

Ira
Ira viri iustici
am dei nō opa-
tur. Jacobi. i.

Luxuria.
Dulci sequēt
eoz luxurias et
peditio eoz non
dormitabit
scde Pe. scdo.

Auaricia.
Auaricia in cas-
pice hoim z nos-
uissimū eoz gla-
dio interficiant
Amos. ix.

Supbia.
Detracta ē ad-
uersos superbia
tua Eccles. xiiij.
Inferni vor-
rago. Crucior
in hac flāma
Luce. xvi.

Perseuerā-
tia

Qui perse-
rauerit vsq̄
in finē h sal-
u' erit. Mat-
thel. xxij.

Abstinētia
Qui absti-
nes ē ad hēi-
et vitaz Ec-
cl. xxxvij.

Charitas
In charitatē
te crescam?
ad eph. iij.
Masuetu-
do.

Quasi ueti he-
reditabit ter-
rā. ps. xxxvi.

Castitas
Cōfortatiū ē
cor tuū. eo q̄
amaueris ca-
stitatez. Jus-
dich. xij.

Liberalitas
Si largitus
fueris assu-
met te Eccles.
xij.

Humilitas
Qui se hu-
miliat exalta-
bit Lu. xxiij

Esa

Prologus

Moraliter exposui atq; ad sensum ut cūq; tropologicū anag-
gogicūq; (lector impiger) duo cornua pythagorica resolui.
Et quib; virtutib; ad astra ascensio fiat. et e regione quib; vicis
ad inferos precipitetur. scripturarū allegatōib; oculariter demonstrat
ui. Non te via terreat laboriosa. Si em̄ (teste Chrysostomo) tēpestas
pelagi nautis. vulnera militib;. frigora ⁊ glacies agri cultorib;. les-
uia ⁊ portabilia sunt. ppter spem pm̄ tēporalis. Multo magis cū
coelū placet. nullū sentiri debet periculū. maxime labores mitigat
in benignū finē venire. Nec aspicias q; aspera est via. sed quo ducit.
nec q; alia lata est sed vbi desinit. Erectio nempe eoz qui hāc viam
arripiūt succisa est ⁊ reliquias eoz deuorauit ignis. Et iuxta Esaie
vaticiniū erit terra eoz in picem ardentem. Ascendentib; autē a la-
tere dextro ingens locus possessionis iocūdisime occurrit. Esto igitur
animal rōnale. ruminans. q; non initia sed fines christianoz
querūtur. Vale. ⁊ hos versus Desiodi diligēter attendito.

Virtutem posuere tui sudore parandam
Arduus est ad eam longusq; per auia callis
Asper ⁊ est primum. sed vbi alta cacumina tanges
Fit facilis que dura fuit prius inclita virtus.

Τελοσ

¶ Sermo f. Bernhardi de Lutzenburgo ordinis Prei
dicatoꝝ Louent⁹ Coloñ. zc. In declaratoem littere py/
thagorice ad mysteriũ eloquiũ euãgelici quo saluãdoꝝ
paucitas dãnãdoꝝq; pluralitas denũciatur.

Lata porta z spaciosa via q̄ ducit ad pditõem. z multi sũt
qui intrãt p̄ eaz. q̄ angusta porta z arcta via q̄ ducit ad vi/
tã. z pauci sunt q̄ inueniũt eã. Matth. vii.

¶ Et vt incipiam⁹ loq̄ de hoc terrifico verbo. qđ os dñi
locutũ est. in quo nullũ vnq̄ fuit mendaciũ. s; s;boꝝ ei⁹ p̄ncipiũ
semp est veritas. Cõsiderãdũ q̄ Pythagoras sami⁹. hoc est a samo
nsula maris egei oriũdus p̄mus inter p̄hos Italie (q̄ olim grecia
magna nũcupata est) quãdã inuenit litterã. q̄ est disposita q̄si bifur
ca aut duo hñs cornua. ad modũ volat⁹ gruũ. Quoz vnũ in radi
ce est strictũ ita q̄ graue est ascendere. et in superiore ampluz est. ita
q̄ amenũ est illic habitare. z hoc cornu ad dextrã locat⁹ ptẽ. Alterũ
aut cornu qđ est a pte sinistra circa radicẽ est amplũ. vt leue sit ascẽ
dere In superiori s;o pte est strictũ z quodãmõ coartatũ instar mon
tis scopulosi. adeo q̄ nemo facile possit setueri in ea pte ne p̄cipite
tur in profundum

¶ De hac lra z eiusdẽ significantia successu t̄pis more poetico carã
men edidit Virgili⁹ maro. Vñ inqt Henric⁹ samariensis.

Abseq; lobore sequi (pythagore cornua cerue)

Virtutem dextro tramite nemo potest

Est alia furca. facilis descensus Auerni

Ut docet archiloqua voce poeta maro.

¶ Carmen P. Uergili⁹ Maronis in lram pythagore.

Littera pythagore discrimine secta bicorni

Dumane vite speciem preferre videtur

Nam via virtutis dextrum petit ardua callem

Difficilem q; aditum primum spectantibus offert

Sed requiem prebet fessis. in vertice summo

Molle iter ostentat via lata. sed vltima meta

Precipitat captos. voluit q; p̄ ardua saxa

Quisquis em̄ duos casus virtutis amore

Vicerit. Ille sibi laudem decusq; parabit

Sic qui desidia luxumq; sequetur inertem

Dum fugit oppositos incauta mente labores

Turpis inopsq; simul miserabile transiget eũ.

¶ Istis carminib; astipulat⁹ Lactãti⁹ firmian⁹ Arnobij affricani
notatissimi p̄hi discipulus. diuinaz institutionũ aduersus gentes
libro. vi. capite iij. ad Constantinũ impatorẽ dicẽs. Due sunt vie q̄s
humanã vitã p̄gredi necesse est. scz vna q̄ in celuz ferat. altera q̄ ad
inferos dep̄mat. Quas z poete in carminib; z p̄hi in disputatio

A i.

nibus suis induerunt. Et quodam philosophi alteram virtutem esse, alteram vicio-
rum voluerunt. Et quod sit assignata virtutibus primo aditu esse amaram et
periculosam. In qua si quis difficultate superata in summum eius euaserit
habere eam de cetero planum iter ameniusque caput, et suorum laborum cerpere
fructus vberes atque iucundos. Quos autem primo aditu difficultas deter-
ruerit, eos in eam vicio-
rum viam labi atque deflectere, quod primo ingressu sit quod
si amena, multoque tristior. Deinde cum in ea paulo ulterius processerint
amenitatis eius spem repente subduci. Exoriri autem viam precipitem nunc
saris asperam, nunc obductam sentibus, nunc gurgitibus intercissam vel tor-
rentibus rapidam, ut laborare, herere, labi, cadere sit necesse. Que omnia
eo profertur ut appareat in virtutibus labores esse maximos, in percep-
tis autem maximos fructus et solidos, atque incorruptas voluptates.
Vicia vero quibusdam deliniamentis naturalibus allicere animos hominum, et in-
ane inuidiam specie captos ad acerbis amaritudines miseriasque
producere. Hec ille. ¶ Venerabilis dominus Albertus super Mattheum, vii, c.
huius littere meminit dicens. Pythagoras inuenit ad vitam hominis instruendam
liram (quam usque hodie vocant lira pythagorica) quam incipit ab imo perstrictum
leue, et ascendit per illud, et postea bifurcat in duos ramos, quorum unus di-
recte ascendit, et alter ad inferiora reflexus incuruat. Sic volens quod in-
fancia et natiuitas in omnibus stricta est, quam ascendens per etatis incrementa
usque ad ultimam etatem ramum rectum rationis mittit per gradum virtutis ad
summum felicitatis, et alterum ramum concupiscentie recuruas per gradum vi-
tiorum ad imam brutalitatis et infelicitatis, paucos esse dixit qui difficiles
altitudines velint scandere, plures autem ad imam concupiscentiarum eligunt
reflecti. De ascensu in peris, ascensionem posuit et habuit de virtute in virtute
videbitur de reorum in syon. De descensu autem et reflexu dicit Eliae, ij, dicunt scilicet
demonones aietue incuruare scilicet a naturali dignitate, ut transeamus
supra te. Et posuisti ut terram corporis tui eis calcandam. Et quasi viam trans-
ierunt scilicet demonibus. Ab die, j. Si exaltatus fueris ut aquila, et si inter
sydera nidum tuum posueris inde detrahent te.
¶ Ceterum secundum allegoriam hec lira videtur esse magnam chaos quod iter bonos
et malos firmatum est. Lu. xvi. Et hoc chaos secundum magistrum in. iij, dist. l.
Non est aliud nisi hinc iusticia, inde iniusticia, quod nullatenus sociari va-
let, adeo enim sancti dei iusticie addicti sunt, ut nulla compassione ad re-
probos transire valeant, nulla pro eis inter sanctos fiat intercessio. Hinc
bonum illa lira dicitur discrimine secta bicorni. Consideret denique perlector
quod dissilis sit vicio-
rum et virtutum exitus, vicio-
rum pro modo in presenti extant,
virtutum vero pro modo in futuro. Dereprobis Sapientie, v, dicitur Lassati su-
mus in via iniustitias et perditionis, et ambulauimus vias difficiles, viam autem
domini ignorauimus, quod profuit superbia, aut diuitiarum iactantia quod nobis
contulit, transierunt omnia illa, et tanquam umbra, et tanquam nuncius precurrens etc.
De primis fructuosorum ibidem dicitur. Ecce quomodo reputati sunt inter electos
dei, et inter sanctos foris eorum est. Vicia temporalia sunt et momentanea, virtus

tes sine ulla intermissione p̄stātes et p̄petue. In malignitate em̄ eoz
mali p̄sumēf. Iusti at̄ in p̄petuū viuēt. vitia inferūt aīo p̄turbat
tiones. v̄tutes trāquillitates. Impugnāt em̄ sp̄vitia v̄tutes. vitia
pena comitat̄ eterna. v̄tus v̄o letitiā obtinebit̄ sempiternā.

Istis tāq̄ q̄busdā p̄ambulis introductis ad caput v̄n̄ exorsus
sum regrediar. lata (inqt̄ d̄ns p̄ euāgelistā) porta r̄c. In h̄ themate
sunt sex paragraphi. ¶ Prim⁹ incipit ibi Lata porta r̄c. Pro q̄
est notandū q̄ fm̄ Chrysostomū. lata porta d̄r vel est diabolus.
Primo em̄ diabol⁹ d̄r lat⁹ nō magnitudie potestatis extensus. sed
effrenate supbie licētia dilatatus. Verbi gr̄a. d̄ns d̄r. V̄tī paupes
sp̄ū. Paup̄ sp̄ū ē. q̄ cū sit magn⁹ modicū se ostēdit. Diues at̄ sp̄ū ē
q̄ cū sit modic⁹ oñdit se magnū. Sicut diabol⁹ supbia elatus ē. q̄
cū esset minister dei in celo q̄si sup̄ oēs celos extendere se usurpauit
p̄tra d̄ū. Hinc ē q̄ in fundamēto hui⁹ vie et porte in sinistro cornu
posui supbiā q̄ ē initiū oīs pcti. Et b̄tūs Thomas in ope p̄tinuo
sup̄ Mattheū. Porta p̄ditōis ē diabol⁹ p̄ quē introit̄ ad gehēnā.
iō d̄r sc̄do diabol⁹. porta lata. q̄ oēs pctis inuolutos et vniuersas
mūdi sarcinā baiulātes recipit et d̄ucit in mortē. Albert⁹ sup̄ Mat
theū. Porta ista d̄r introit⁹ ad p̄ditōem et ē hians et patul⁹ ingres
sus ad illā. Et diabol⁹ ē ostiari⁹ et etiā custos carceris. De hui⁹ por
te latitudie d̄r Job xxxviij. Nūq̄d aperte sunt tibi porte mortis et
ostia tenebrosa vidisti. Porte em̄ inferni tenebrose sunt. Tertio di
abolus d̄r lat⁹. q̄ apud ip̄m sine lege sunt oīs. Qd̄ em̄ sine lege est
solutū est.

¶ Sc̄ds paragraphus.

¶ Et sp̄ciosa via. et q̄ via p̄cedet portā. nisi em̄ q̄s ābulauerit
p̄ viā nō poterit venire ad portā. iō videndū ē de sp̄ciosa via. Illa
via ē oīs iniquitas. et ē via errantiū. q̄ ē sp̄ciosa. q̄ nō ē intra regulā
discipline inclusa. s̄ ē p̄ diuersa carnaliū voluptatū diffusa. Uolū
tas ē lex ip̄oz errantiū. Et nō ip̄i sub lege sunt. s̄ lex sub ip̄is. Et am
bulātes in ea p̄sequunt̄ quicq̄d eos delectat. Hāc viā tritā et sp̄ciosa
sam facit voluptas. q̄ vt meretrix importuna suis oblectamentis
oēs inuitat. et iō multi intrāt p̄ eā. q̄ sponte se offert. Eccl̄s sc̄do.
Via q̄ desiderauerūt oculi mei nō negaui eis. nec p̄hibui cor meū
q̄n̄ om̄i voluptate fruere et oblectaret se in his q̄ paraueram. Qui
itaq̄ nō ābulāt p̄ iusticie viā ip̄ossibile ē vt vere Christū cognoscāt
sicut nō currit in man⁹ diaboli. nisi q̄ in sp̄ciosa via ābulat pec
catoz. Ambulāt in ea sp̄ciose. gaudētes et ridētes. nō solū mādu
cantes et bibētes. s̄ etiā deuorātes. et inebriātes. ābulant in ea mē
tientes et piurātes. aliena tollētes et se diuites faciētes. ābulāt in ea
cū vxoribz. etiā fornicātes et adulterātes. Et nesciētes qd̄ sit tribu
latio. vt p̄t̄ de illo diuite cuius domus absorpta fuit. vt in legēda
seti Ambrosij. Via v̄tq̄ sp̄ciosa. q̄ fm̄ Chrysost. Via q̄ sunt. vx
ores. filij. parētes. amici. aux. argētū. vestimēta. dom⁹. possessiōes.

oēs species ciboz ⁊ potuū. oīa artificia. oēs negociatōnes. yllicie.
honorēs. ⁊ quicquid in seculo ē. qđ aut visum delectat aut auditū. aut
odoratū. aut gustū. aut tactū vie pditōis sunt. Nō qz oēs q̄ ābulāt
in eis peccēt. s; qz oēs iste res ad pctm̄ p̄pellūt. Igit̄ s̄m̄ ps̄l̄m̄ L̄hry
sost. vis nō incurrere in diabolū declina a via q̄ ducit ad illū ⁊ nul
lam h̄z in te diabolū ptātem. Si aut̄ ābulaueris in via q̄ ducit ad
illū. iā nō diabolo ip̄tes pditōem tuā. qz nō ille traxit te. s; tibi. qz
tu isti ad illū. Nūqđ porta ducit ad vitā. s; via ad portā. sic nō p̄
us ducit hoīes ad pctā. s; pctā ad diabolū ducit. Et qz a p̄ncipio
iuuētutis spaciōsa ē. ⁊ spaciōsam se exhibet. paulatim t̄m̄ restringit̄
p̄ senectutis grauedines donec tandē ad portā colligat̄ fouee eter
ne. Dinc seq̄tur q̄ sinistra via in summitate strictissima ē ⁊ in lang
uente accidia finit̄. Eccli. xxi. Via peccantiū p̄plantata ē lapidibz
et in finē illoz inferi. ⁊ tenebre. ⁊ pene. Esaie. xxiij. Formido scz per
nalitatis ⁊ fouea. carceris ⁊ laqueus scz eterne dānatōnis sup̄ te q̄
habitor es terre Judas Thadeus caplo vnico. Ne illis q̄ in vi
am Layn abierūt. ps̄. Cie illoz tenebre ⁊ lubrica. Scđm̄ igit̄ ps̄
liū sapientis Proverb. iij. Ne delecter̄ in semitis impioz. nec tibi
placeat via maloꝝ. qz via impioꝝ tenebrosa est. ⁊ nesciunt vbi cor
ruant. Peruerse vie sunt q̄ sunt a sinistris. ve igit̄ his q̄ derelinquūt
vias rectas ⁊ diuertūt se ad vias prauas dissipatas. pollutas at
qz sceleratas. Hierony. Quid facis miser? q̄ stulte pergis? deserta
horreda sectaris q̄bus nulla mansio. nulla requies. nullus finis.
nullus exitus est.

¶ Tertius Paragraphus.

¶ Multi sunt q̄ intrāt p̄ eam. In hoc euāgelista insinuat mult
titudinē intrantiū viam pditōis quo fit vt multi damnent. Nec
p̄clusio theologica Uoce p̄me veritat̄ p̄probatur Matthei. xxiij.
Ubi post parabolā inductā p̄cluditur. Multi sunt vocati pauci
vero electi. Vocati scz p̄ fidem ad nuptias incarnatōnis dominice
sed pauci electi ad regnū. Tremenda verba p̄tremiscūt oīa viscer
ra ⁊ lingua palato heret. quādo intellectus in hoꝝ verboꝝ assur
git p̄sideratōem. Pauci em̄ electi sunt ad gl̄iam respectu illoꝝ qui
vocati sunt ad fidem catholicā. Pluralitas dānandoꝝ ex diuersis
p̄ncipijs p̄batur. Dicit̄ em̄ Eccles p̄mo. Stultoꝝ infinit̄ ē nu
merus. ⁊ s̄m̄ ps̄almistā. Stult̄ nō intelliget hec. q̄liter scz cū ex
ortū fuerint pctōres sicut fenū vt intereāt in seculū seculi. Exorient̄
em̄ pctōres in die nouissimo vt fenū. qz modico tpe vt fenū hic flo
rent q̄ tāq̄ in estate prosperitat̄ crescūt ⁊ cras. i. in hyeme montis
arescūt. Et in elibanū infernalē tūc mittent̄. Exorient̄ pctōres vt
fenū in multitudine. Quot em̄ ceca iudeoꝝ synagoga apđ inferos
sepelinit? Quot spurcicia machometica ad tartaros destinavit.
Ubi q̄so manebit̄ stulta gens tartaroꝝ? Hereticoꝝ quoqz plebs

magnum spacium inferni occupabit et hereditabit. Multa eadem pestife-
roz hominum genera annumerat. Isidorus de his vide. xxiiij. quest. ter-
tia Canonem quendam. Leges quae imperiales diuersos lupos rapaces da-
nat. L. de hereticis et manicheis. L. Arriani. Sed iste secte dānife-
re. et si sint antiquae nō dum tamē summata est earū radix etragiosa
Inquit enim Regius propheta. Diuiserūt reliquias suas paruulis suis
Post illa antiqua tpa alie noue insurrexerūt et modernis tēporibz
pullulāt ad inuentōes. dormientibz enim hoibus inimicus hō non
cessat supseminare semen malū. qd vix sarculo iusticie eradicari pote-
rit. et sic optimū aurū ecclesie vertit in scoriā Hinc est qd multi sunt
qui intrant p viam pditōnis. Esaie. v. Dilatauit infernū aiām suā
et aperuit os suū absqz vllō termino. et resurgent fortes eius et
populū eius et sublimes et gloriosi eius ad eum et incuruabitur hō.
Ubi glosa ordinaria dr. Quicquid de populo iudeoz diximus. ad
eos qui delictis seculi occupant referem⁹ qui nō respiciētes ad ope-
ra dei in pctm ducunt captiui. et detrahunt in gehēnā in ppetuum
cruciandi. Porro in archā Noe plures fuerunt bestie et reptilia qz
boies. p me Pe. tertio. Pauce. i. octo anime salue facte sunt p aquā
Et itez fm parabolā euāgelicā. In area triture pauca sunt grana q
seruant in horreis. et grandes paleaz acerui q igni oburunt. Et qz
uis plures angeli steterūt qz ceciderūt fm qdoctores catholici ex-
ponūt illud. Quare Re. vi. Plures nobiscū sunt qz cū illis. Eco-
tra tñ plures homines damnant qz saluant. Et rō diuersitatis ē. qz
in hominibz est repugnātia inclinationū. sensitiua insligat ad ma-
lum. Inclination aut rōnis ad bonum. Recta enim ad optima exp-
ratur ratio. scdo Ethico. Itē inclinatio sensitiue partis est nobis
magis familiaris et in promptu. Hierony. in epla ad Marcellā in
aduersis pbata inquit. Et quidem multis hominibz huius seculi
vanitate captiuis filia deus auxilia picipiende in eternū saluti con-
ferre dignat. Sed pleriqz superatibz sana p̄silia sollicitudinibz di-
uitiaz et delectationibz. Corpōz. nolunt intelligere vt bene agant. et
malūt lata via pditōnis spatium cum multis qz angustā viam in-
uenire cum paucis. Et bñs Thomas p̄ma pte q̄sti. sexagesimater-
tia. arti. q̄rto. ad p̄mū. Exponens illud p̄hi. Malum est vt in plu-
ribz. bonū vt in paucioribz. dicit qd vez ē q̄tū ad hoies. In qbus
malū p̄tingit ex hoc qd sequunt bona sensibilia q sunt pluribz nota
deserto bono rōnis qd paucioribz notū est. In angelis aut nō ē nisi
natura intellectualis. hec ille. Sensus enim et cogitatio humani cor-
dis in malum p̄na sunt ab adolescētia sua. Sen. viij. Scrus Ma-
charius q̄sui a demone. quare plures damnant et pauci saluant.
Demon r̄ndit. qz sperat in morte saluari et p̄crastinat suā p̄uersionē
et in fine reperiet se deceptos. Pro q nota. qd illa tarditas p̄uertēdi
(qz hō ē liberi arbitrii) nōnūqz occasioat ex p̄suetudine peccādi. qz

multi in malo habituant. & fm regulā iuris. Difficile ē consuetudi-
ni resistere q̄ ē altera natura. Consuetudo mali tenet incurabile vul-
nus. Et extra de consuetudine. Ca. tanto. In tāto sunt graviora pctā
q̄to diuī infelicē aīam detinent alligatā. Et ob h̄ hō q̄nq; i pctō
indurat. & de pctō in pctm̄ pfundī labit. & plus a deo elōgat. lon-
ge em̄ a pctōrib; salus inq̄r. ps. Preterea veritas conclusōis pdicte
etiā fundat in pncipijs moral. phie. Nā scdo ethi. Peccare q̄dē mlt̄
tis modis dr. malū em̄ infiniti vt Pythagorici existimauerūt. bo-
nū aut̄ finiti. facile nō p̄tingere signū. Difficile aut̄ p̄tingere. bonū
p̄tingit vno mō. malū aut̄ multifarie. Diero. aduersus Vigilatiū
Rara ē stus nec a plurib; appetit. Ouidi⁹ in libro de Ponto Nec
facile mults̄ inuenies millib; vnū Virtutē p̄cū q̄ putet esse sui. Et
huic snie alludit Dionysi⁹ q̄rto cap. de diuinis noib;. Bonū est ex
vna & tota causa. malū aut̄ ex mults̄ & p̄ticularib; defectib;. Ad ac-
tū em̄ bonū req̄rit. q̄ sit p̄mēsurat⁹ fm oēs debitas circūstātias. q̄
bus ablat⁹ actus vitiosus reddit. Excludendo igit̄ finit̄ lat⁹ lre
pythagorice deseruit illd̄ Diero. in eplā ad amicū egrotū psolato-
riā. Allegant̄ illd̄ Prouer. xxiij. Recedāt a me inq̄. Vias em̄ il-
loz scire nolo. qm̄ lucerna eoz extincta ē. & gemitū habebūt in via
sua. Erūt em̄ sicut palee q̄ a vento volāt. & sicut puluis q̄ a tēpēsta-
tib; tollit. Eoz vias nō vult scire. qz vnā oīno nolūt tenere p̄ dura
in ardua sublimitate. Ad vnū em̄ dñm vna via in Christo tenēda
est q̄ angustātib; tentamētis in spacio longe securitatis inducat.
Ducit soli vie p̄t palatiū celi. Etere hō voluptatū anfractib; tor-
tuose regionē flāmiferā petūt. De q̄b; Salomon sic pp̄ria voce te-
statur & dr. Sūt vie q̄ vident̄ hōib; iuste & in fine illaz tristitia & do-
lor. Et p̄ has vias illi p̄cipites gradiunt̄. quib; cursus inimice vite
blandimētis fallacib; adulat. q̄s fallit. & sardū tps̄ decipit. recipit
interit⁹ includit & inducit. q̄s sicut in scopulos periturā nauē tem-
pestas ipellit. Sic infelix felicitas in interitū pronos ducit. Et er-
go q̄runt̄ dānati lamētantes illd̄ Sapiētie. v. Errauim⁹ a via ve-
ritat̄ & iusticie lumen nō luxit nobis. Et sol intelligētie nō est ort⁹
nobis.

¶ Paragraphus quartus.

¶ Quā angusta porta. Iā accedendū ē ad declaratōem dextere
part̄ lre pythagore. & reuera ea q̄ dixim⁹ ex pythagora & Vergilio
fidelit̄ tradunt̄ a theologis. Et in mediū p̄feram⁹ sc̄m̄ Gregoriū
in Omelia circa hec v̄ba Matthei. xxiij. Multi sunt vocati & c. vbi sic
inq̄r. Archa in vndis diluuij (q̄ hui⁹ ecclie typū gessit) & āpla in
inferiorib; & angusta in superiorib; fuit. Que etiā in summitate sua
ad vnū mēsurā cubiti excreuit. Inferiusq; q̄ppe bestias atq; repti-
lia. Superi⁹ hō aues & hoīes habuisse credendū ē. ibi lata extitit
vbi bestias. ibi angusta vbi hoīes seruauit. Quia nimir̄ sc̄a ecclia
in carnalib; ampla ē. in spūalib; angusta. Ubi em̄ bestialit̄ hōim

mores tolerat ibi latius sinū laxat. Ubi autē eos habet quo spiritus
ali rōne suffulsi sunt. ibi quōdam ad summū reducit. Sed tñ qz pauci
sunt angustatur. Est igitur aduertendū qz porta angusta christus est
per quem introitur in regna celestia. Joannis. x. Ego sum ostium
Chrysof. Porta vie est christus nō paruitate potestatis artat. s; rōne
humilitatis collectus. An non tibi videtur potestate latissi-
mus. humilitate angustus. qui cū esset dñs maiestatis hō in seculo
hoc voluit apparere. et quem totus nō capit mūdus. seipsum iter
angustias vteri virginalis inclusit. De qua porta angusta. id est la-
tere eiusdem fluxerūt nobis sacramenta que ducūt nos sursum in
latitudinē premioꝝ glorie. Vel ideo dicitur christus porta angusta. qz
nō recipit in se nisi q̄ om̄ib; peccatis se exuerint. et deposuerint om-
nē sarcinam mūdi. et facti fuerint subriles et spūales. vt q̄les intrāt
mūdum tales creant de mūdo. Nec est porta charitatis et iusticie et
porta dñi. et iusti intrabūt per eam. Vel ideo dicitur porta angusta. q̄a
porta legis. Apd̄ deū em̄ fm̄ Chrysof. sub legis rōne om̄ia p̄sistūt
Hec est porta orientalis p̄ quam oriens ex alto princeps Jesus in-
gressus est. Nec porta fm̄ Albertū exponentē Chrysof. sup̄ Mat-
theū. dicitur angusta trib; de causis. Una est p̄pter p̄cisionē eoz̄ q̄ adhe-
rent intranti cū quib; intrare nō potest. Alia est p̄pter paucita-
tem eoz̄ que coherēt intranti. Tertia est p̄pter difficultatē trāsuen-
di per eam. Ea em̄ q̄ coherent homini sunt in quib; et natus et enu-
tritus est. Et tēporanea nature existentia. que sunt gaudere in p̄sen-
tia delectabilium corporis. Et tristari in absentia eoz̄dem. Trista-
ri in p̄ntia tristabiliū corporis. et gaudere in absentia eoz̄dem. De-
lectabilia autē corporis sunt ad luxū p̄tinentia. cōcupiscētia in gu-
stu et venereis. et ad p̄cupiscētia oculoz̄ in his que amare p̄gregā-
tur. et amari retinent. Et in his q̄ p̄tinent ad pompā seculi. sup̄-
biaz vite. dignitatis ambitōez. et honoris primatū. et vani applau-
sus et laudis. in quib; gaudet humane vite p̄cupiscētia. et tristatur
in absentia eoz̄dem. Tristatur etiā in p̄sentia ieiunioꝝ. orōnum. hu-
militatis. asperitatis vestitus. et h̄mōi. et in eoz̄dem absentia gaudet
et exultat. qz sicut dicitur Sapiētie. ij. Nihil aliud querit talis populus
nisi vino p̄cioso et vnguentis implere se. in om̄ib; locis signa luxu-
rierelinquere. hanc esse sortē suā qz in bonis p̄sentib; gaudeat. et nō
neget vite quin om̄ib; delicijs p̄suat. Virtus autē hoc h̄z qz in p̄sen-
tia taliū delectabiliū tristatur. et in absentia gaudet. Et ideo angusta
est porta ad vitam.

¶ Sequitur quintus paragraphus.
¶ Et arta via q̄ ducit ad vitā Arta via ad vitā dicitur eē oīs iusticia
hoc est via regia imaculata. via veritatis et pacis. Arta quidem. qz
intra regulā veritatis et discipline est inclusa. Si em̄ nō fuisti nec
es in via iusticie et putas christū agnoscere. mentiris. Arta via fm̄
Chrysof. que vna est spēs et abstinentia omniū rez. q̄ separat se ab om-

Si

nibus illis rebus saluat. Non omnino dicimus. quod omnes qui sunt in illis pereant. sed quoniam qui separant se ab eis saluantur. Separant autem se non corpore sed animo. non loco. sed actu. Nam quis sit in mundo non videtur esse in mundo qui non vult mundo Gregorius? Satis arduum est omnia permittere. vnum diligere. vnum querere. ad vnum pulsare quotidie. Prospera non ambire. aduersa non timere. perfectus quidem est ad ardua ascendere. Christus exemplum nobis praebebat crucem ad locum caluarie baiulas. Baruc. iij. Delicati mei ambulauerunt vias asperas. Psalmista. Vias duras perfecisti mihi. In hac via ambulat tristes. lugentes. ieiunantes etsi manducantes et bibentes non tamen sine lege timoris manducantes et bibentes. Ambulat pauperes etsi diuites. non sibi sed alijs. Aliena non regentes. sua dispergentes. ambulat casti. etsi cum vxoribus. non tamen sine lege timoris. blasphemati iniuria passi et spoliati. Et quem non peniteat quantum ad carnem intrasse per eam. Hieronymus in epistola ad Pamachium de dormitione Pauline inquit. iuxta Pythagore litera facilia magis et sinistra peritura sectatur. Tu autem in arduis et saxosis cum sara tibi monumentum para. Nec via ducit ad vitam. Dicitur enim in apocryphis Esdre. quod charitas est posita in sublimi. plena omnibus bonorum. cuius introitus est angustus. a dextris ignis et a sinistris aqua. Ignis percipit aeternae. aqua tribulationis. voluptatis. et persecutionis sanctorum. Actuum iij. Per multas tribulationes etc. ps. Transiimus per ignem et aquam etc. Hieronymus in dialogo. Infirmi et medici. nostre inquit militie specimen est lucidum per ardua proponere gradum. Per dura vectari. et miseriarum duram duris viribus proferre censuram. Ad celum nobis per aspera per angusta loca. per duros anfractus sita est via quae non tenuit qui tentari nolit. Caute igitur incedamus per arctam viam sollerterque prouidentes ne in precipitia incidamus. neque oberremus in deserto inuio. sed viam rectam pergamus. viam mandatorum dei. Prompti atque alacres iter rectum ambulantes. Exemplo sancti Gregorius. de quo sic legitur in legionario compilato a Joanne qui se vocat vltimum leuitarum ad Joannem papam. Denique quod docilis adolescens scilicet Gregorius. cum ad diuinum pythagore lre peruenisset sinistram ramum cum seculi voluptate relinquere. et ad dextram cum celesti desiderio cepit anhelare. ¶ Paragraphus sextus et vltimus.

¶ Et pauci sunt qui inueniunt eam. Quidam qui sunt a christo. Luca. xij. Domine si pauci sunt qui saluantur. ipse deo respondit ad illos (quod ille vnus per alios quaesuit) contendite intrare. scilicet ad vitam per angustam portam. quasi di. pauci saluantur. Et ad hoc signatur multe rationes. Prima. quod non est in querendo sedulitas. quidam non querunt videntes hanc viam tribulatam et angustam. et sic non accedunt ad eam. Alii curiose cupientes videre eam et accedunt. et dum considerant labores eius recedunt ab ea. nemo enim intrat sine labore et sine animi puritate. Sunt et alii audaciores. intrant in eam. dum autem sustinent angustias regrediuntur ab ea. Joannis. vi. Multi discipulorum abierunt retrosum. et iam non

ambulanturunt cū eis. secūde Thimo. pmo. Scio q̄ auersi sunt a
me omnes qui sunt in Asia. Et eiusdē ultimo. Demas me dereli-
quit diligens hoc seculum. Sic pauci sunt qui incipientes profici-
ant. ⁊ multi qui p̄fecerūt. ⁊ deficiūt ⁊ reuertūtur. Hiero. in eplā de
regula monachoz. Lepisse multoz est. ad culmen puenisse pauco-
rum. Secūda causa. qz in querentibz est rōnis cecitas. Clausa
est em̄ hec porta. ⁊ via obstructa om̄ibz nō p̄tinētibz ad mēbra cor-
poris christi Tertia. qz in nobis dominat ꝑcupiscibil' pueritas.
Hierony. Multi inuēta veritatis via capti voluptatibz seculi de
medio itinere reuertūtur. Quarta est diaboli subtilitas. qz fm̄ Ise-
doz. vt exponit magister in sc̄do. distin. vij. Triplici acumine sc̄ie
vigent demones. scz subtilitate nature. experientia tempoz. ⁊ reue-
lacione supernoz spiritū. Quinta. qz in nobis est cadendi proni-
tas. Hieremie. xxxij. Erant iugiter facientes malū in oculis meis
ab adolescentia sua. Sexta. qz est resurgendi difficultas. a peccatis
em̄ sine gratia ꝑtra pelagiū nemo resurgere potest. ad quam tamē
pauci se preparant. Septima. est resistendi debilitas. ⁊ hoc rōne fo-
mitis qui impellit ad peccatū. iuxta illud Ecclesiastes. x. Si spiri-
tus. id est impulsus potestātē habentis scz fomitis. ascenderit sup̄
te. scz mala suggerendo. locum tuū ne dimiseris. multi obediūt ei
vt potestātē habenti. Octaua est retrahentiū a via multiplicitas.
de hoc superi⁹ dictū est de spaciositate vie p̄ditōis. Nona est pecca-
torum multiplicitas. ⁊ eorūdem pacifica vnitas. ps. Mei autē pe-
ne moti sunt pedes. pene effusi sunt gressus mei. qz zelauī in pecca-
toribz pacem videns. qz peccatores in oibz pacē habent ⁊ plantati
p̄ficiūt. sancti autē impugnant ⁊ affligūtur. Sic vix est cui⁹ pedes
nō moueant ⁊ effundant gressus ad peccandū nisi q̄ vnū est adiu-
torū. qz tenuisti manū dexterā meā. ⁊ in veritate tua deduxisti me
et cum gloria suscepisti me. Perlustrando igitur seriem sacre scri-
pture. pbabitur q̄ pauci saluantur de multitudine hominū in cō-
muni loquēdo. Nō potuit Abraā in zodoma reperire decē iustos
Gen. xix. Et itez de his om̄ibz qui exierūt egyptū cū Moise nullus
intrauit terram p̄missionis nisi Caleph ⁊ Josue ⁊ sacerdotes. Itē
tertio Regū. xix. Derelinquā mihi in israel septē milia viroz quo-
rum genua non sunt curuata ante Baal. sed paruus est iste nume-
rus respectu multitudinis tribuū israel. primi Macha. vi. Remā-
serūt in sanctis viri pauci. Apoca. iij. Habes pauca nomina in sar-
dis. Sardis interpretatur p̄ncipiū multitudinis. id est pauci sunt q̄
habent gratiā. que est pulchritudo anime. Idem cōfirmat Ap̄lus
p̄me Chozin. ix. Multi q̄dem currunt. vnus autē accipit brauiū.
P̄sens vita est q̄dam cursus ad beatitudinis brauiū. sed multi
currūt. pauci autem accipiunt brauiū eterne beatitudinis. Et hoc
sub quadaz similitudine cōqueritur Esaias eiusdē vicesimo quarto

B 4.

Quomodo si pauce oliue que remanserunt excutiantur ex olea. et
racemi cum fuerit vindemia. Eleuabunt vocem suam atq; clama-
bunt cū glorificatus fuerit dominus. id est quēadmoduz fructus
remanentes in oliua post excussionem. et racemi remanentes in vi-
nea post vindemiatiōem sunt valde pauci respectu collectorū. Sic
post separatiōem malorū in iudicio electi erunt valde pauci. et illi
pauci laudabūt dñm cum in forma gloriosa apparuerint. Et eadē
paucitas desletur. Michae. viij. Ne mihi qz factus sum sicut qui
colligit in autūno racemos vindemie. scz post vindemiatiōem Nō
est botrus ad comedēdū. prece quos ficus desiderauit anima mea.
Perijt sanctus de terra. De hoc visio facta horrenda fuit episcopo
Lingoniensi a quodā heremita iam defuncto. qualiter triginta oc-
to millia hominū recesserunt secuz q; sanctus Bernhardus statim
euolauit cum ipso. tres ad purgatoriū descenderūt. omnes alij in in-
ferna perpetuis cruciatibz demersi sunt. Magister Siluester de pri-
erio pedemontanus ordinis nostri quondā regens Bononiens. et
modo Magister sacri palacij in aurea rosa circa dominicā in sep-
tuagesima. querit vtrū plures christiani damnentur q; saluent. Et
respondet q; pbabiliter dici potest. q; maior pars christianorū ha-
bentiū fidem rectā et vinentiū in obedientia sancte Romane ecclesie
saluatur. Dicit Matthei. xij. Angeli separabūt malos de medio ius-
torū. et loquit de fidelibz qui pprie iudicabūtur p discussionē. Itē
Matthei. xxij. De vocatis ad nuptias. id est ad fidem fm expositio-
nem omniū. vnus videtur reclusus in carcerem ad inueniēdā pau-
citatē christianorū qui dānantur. Et fm doctores sanctū in quar-
to distinc. xvij. Absolutio sacerdotis facit de attrito stritū. videt
aut satis rōnabile q; saltē media pars christianorū qui venerūt ad
vsum rōnis tempore sue mortis recipiant sacramenta. et sic iustifi-
cantur. nec est rōnabile q; postea derelinquātur a dño nisi forte ra-
ro. Si ergo his adiungamus pueros decedentes ante vsum rōnis
et postbaptisimū de quibz nō est dubiū. Et regentes in regulari ob-
seruantia religionis de quibz est valde probabile q; saluentur et ra-
rissime pereant. maior vtiq; pars christianorū saluabitur. Iste est
pius modus dicendi. sed quicquid de hoc sit. relinquo illi cui soli
cognitus est numerus electorū in superna felicitate locandus. Et
qui nouit qui sunt eius. finis summationis. Dextra via fm descrip-
tionem littere Pythagore et si in principio sit angusta. paulatim
tū et pedetentim crescit. q; Psalmo. xvij. dz. Eduxit me in latitu-
dinem saluū me fecit. Inceptio em ouersionis est angustissima. p-
fectus est latior per virtutum exercitiū. Dinc causat qdam latitu-
do spiritualis ptra carnis angustias. perfectio ho per cursus et sta-
tus summationez est latissima et iucūditissima. fm em Cassiodorū
Per senitiā malorū crescit ecclesia et numero et merito. sicigitur via

Ducens ad gl'iam. hic incipit p meritū z p punctum iusticie z hu-
 militatē. z terminat in gl'ia. Eccl'i penultio. Exiguū laboravi z in-
 ueniā multā reqem. De ista crescētia hui' vie d'r Psalmista. Dila-
 tasti gressus meos subter me. Proficienti em z amati via ista dul-
 cis reddit' z lata. nō em sunt mātata eius graua. z in alio Psalmo
 Uia mādator' cucurri. Augustin'. Nō currere nisi dilataffes me.
 Proverbior' q'rto. Ducam te p semitas eq'tatis. quas cū ingressus
 fueris nō artabunt' gressus tui. Justoz semita q'si lux splendēs pce-
 dit z crescit vsq; ad pfectā diem scz eternā. Et infra ibidē. Uias q'
 a dextris sunt nouit dñs. z ip'e rectos faciet gressus tuos. itinera at-
 tua in pace pducet. Dec itinera hūilitas inchoauit. z cetera p'tutes
 in linea ascēdente p'tinuant. pseuerātia aut' cōplet z terminat. qz in
 fine uidelicet bonoz ad viā p'tinentiū ad gl'iam pseuerātia datur. q'
 latū p'tet ingressum z ad amplissima bona celestia introducit. p-
 Paralipomenon. xxviii. firmabo regnū eius si pseuerauerit facere
 pcepta mea. z Matthei. xxiij. Qui pseuerauerit vsq; in finem hic
 saluus erit. Qd nobis p'cedat zc.

¶ Rabanus Epilogus.

¶ Que vitam prebet p strictam tendite portam
 Pauci nouerūt ire per illud iter
 Ad mortem ducens spaciōsa nimis via. Multos
 Accipit hancq; viam plurima turba terit
 Ad vitam ducunt ieiunia pena labores
 Esuries. macies. z macerata caro
 Ad mortem ducunt immūda libido. Cupido
 Carnis. Amor gule nequitięq; vota
 Ista quid poterit angustior esse fenestra
 In Christi latere que patefacta fuit
 Et portam strictam tamē exiguūq; foramen
 Intrarunt multi morte sequendo Jesum

¶ Breuis annotatio de Pythagoza pho.

DE Pythagoza in diuersis diuersa legi. Nā Aug'. lib.
 viij. de ciui. dei. c. ij. inquit. Italicū genus qd olim grecia
 magna nūcupabat' auctorē habuit Pythagozā samii.
 Et q' etiā ferūt ipm nomē phie exortū. Nā cū antea sapi-
 entes appellabant'. q' q'si laudabilis vite alijs p'stari videbant'. Iste
 interrogat' qd p'fiteret'. phm se esse rñdit. i. studiosum vl' amatozē
 sapienti'. Quā sapientē p'fiteri arrogātissimū videbat'. De h' Tul-
 lius in pncipio quarti libri tusculanaz questionū diffuse ptractat
 Marc' Antoni' Sabellic' Eneadis scde. li. viij. Pythagoras relic-
 ta samo in Italiā migravit Menelarchi anuloz sculptoris fili' ut
 B. iij.

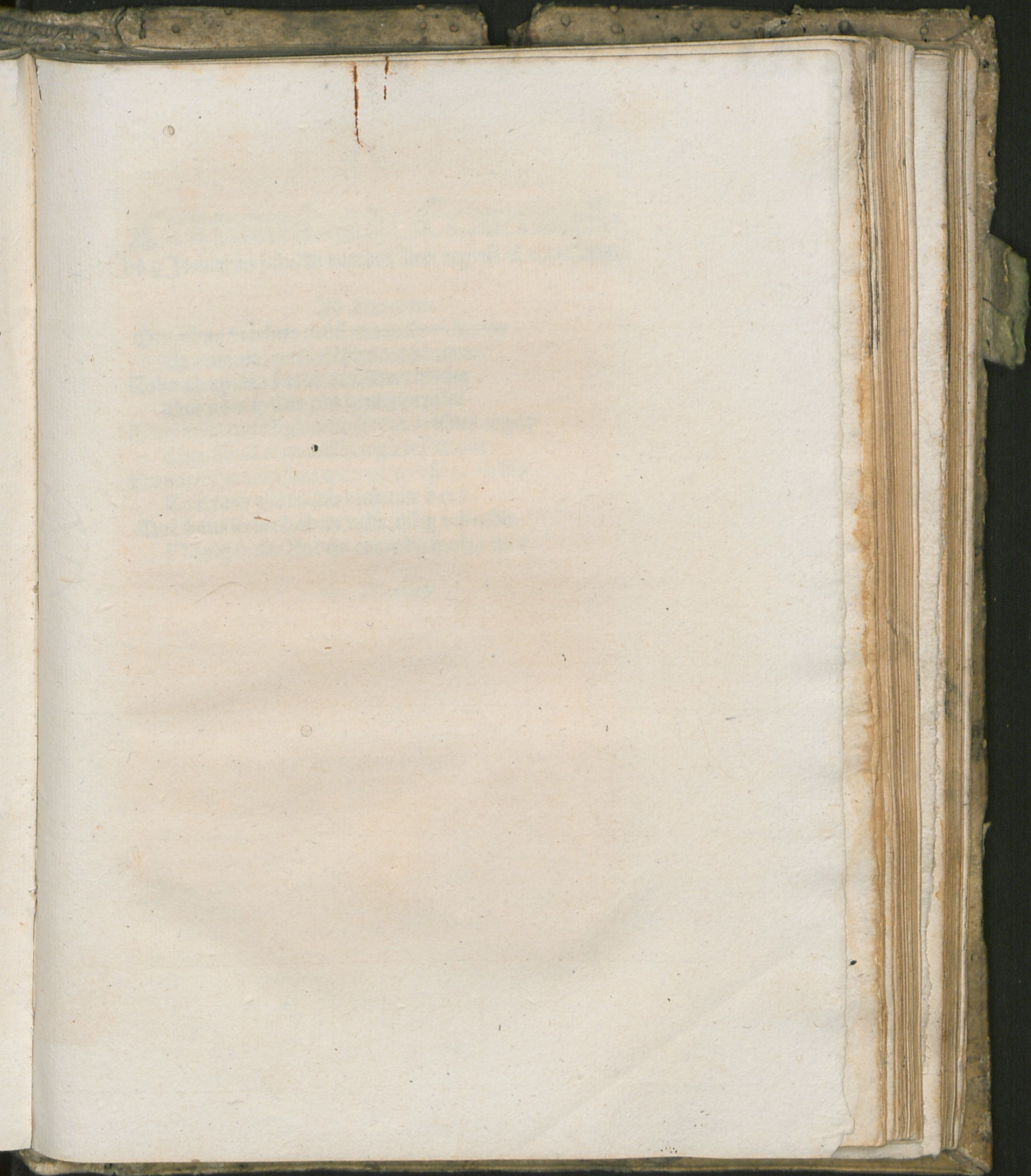

Hermippus pdidit. Circa Cratonē diuersatus ibiqz velet nouū
 sapiētie dogma qđ Italicū ē dictū instituit sectatores ab authore
 suo Pythagorici. Id illi nomen Arelistippus pdidit. Dyogenes
 Laerti⁹ historiographus de phoz vita li. viij. totā hīstoriā pytha-
 gore describit inter cetera dicens. q̄ habuit fratres maiorē qđ nā-
 tu Ennomiū Mediūqz Tirrenū. Nepe z venustissime forme fuisse
 tradit. Cū at̄ esset iuuentis ac discēdi studiosissim⁹ patriā linguēs
 cūctis fere barbaris grecisqz mysterijs iniciatus ē Heraclit⁹ physī-
 cus aptissime de illo loquit̄ Pythagoras Menesarchi fili⁹ se in hi-
 storijs exercuit ultra oēs hoīes seligens Nec scripta sue sapiētie mlt̄
 teqz peritie z artis documēta dedit. Scripsit tria volumina. de in-
 structōe. de ciuilitate. de natura. Et s̄m Boetiū li. p̄mo musice Py-
 thagoras artis musice inuētor fuit apud grecos. De pegrinatōne
 eius ppter sapiētiā acq̄rendā scribit Vale. li. viij. ca. xij. dicens.
 Pythagoras p̄fectissimū opus sapiētie a iuēute pitus z oīs ho-
 nestatis p̄cipiende cupiditati ingressus zc. Et infra Egyptum pe-
 iit̄ vbi lris gentis illi⁹ assuefact⁹ p̄teriti. cui sacerdotū p̄mētarios
 scrutat⁹ est innūerabiliū seculoz obseruatōes cognouit. Idem d̄t
 Hieronym⁹ ad Paulinū de oībz diuine hīstorie libris ca. p̄ Eui-
 tropius Tarq̄nū sup̄bi septimi regis Romanoz t̄pibz Pythago-
 ras phs claruit Aug⁹. xvij. li. de tri. ca. xxv. Captiuitatis iudaice
 t̄pe Pythagoras claruit ex q̄ ceperūt appellari phi. T̄pe q̄z Na-
 buchodono. regis assirioruz. Et iuxta Diogenem vt supra floruit
 Olimpiade sexagesima medepontū ad h̄t ibiqz sepultus est. vt d̄t
 Eutropius Heraclides Serapionis filius dicit q̄ octogesimo etatis
 anno morit̄ s̄m p̄p̄riā etatū descriptōem. Juxta plurimos aut̄ no-
 nagesimo Justinus li. xx. Pythagoras cū annos viginti Cratone
 egisset methapontū migravit ibiqz decessit. Cui tanta admiratio
 fuit vt ex domo ei⁹ tēplū facerēt. eūqz p̄ deo colerēt. De ei⁹ interitu
 Marc⁹ labellie⁹ diuersas opiniones enumerat. z vt Diogenes reci-
 tat Ipius schoia. ad nonā aut̄ decimā duravit generatōnem.

ΤΕΛΟΣ. καὶ θεῶ ἡο δα.
 finis. z deo gratia.

¶ Coloniae in edibz Quentelianis. Anno. M.
 CCCCC. xvij. Mense Aprili.

Moralis expositio littere **Oy** thagorice per fratrem Bernardū de Lutzenburgo. sacre theolo- gie professorem confecta.

O ubi ceciderūt q̄ opant̄
iniquitatē. ps. xxxv.

O celū empyreū. Sicut letariū
oim habitatio est in te. ps. xxxvi.

Accidia
Inutil ē seruus
cyrcie i tenebras
exteriores
Math. xxij.
Gula
Propt̄ crapulā
mkti perierūt
Ecc. xxiiij.
Inuidia
Odiū z inuidia
perierūt Eccles
nono
Ira
Ira viri iustici
am dei nō opa
tur. Jacobi. i.
Luxuria.
Dulci sequēt̄
eoz luxurias et
peditio eoz non
dormitabit
sede De. scdo.
Auaricia.
Auaricia in cas
pite hoim z nos
uissimū eoz gla
dio interficiam
Amos. ix.
Supbia.
Detracta ē ad
iferos superbia
tua Esdre. xiiij.
Inferni vor
rago. Crucior
in hac flāma
Luce. xvi.

Perseuerā
tia
Qui pseuer
rauerit vsq̄
in finē h salū
u'eri Mat
thel. xxiiij.
Abstinentia
Qui absti
nes ē ad hūc
et vitaz Ec
cl. xxxvij.
Charitas
In charitatē
te crescam?
ad eph. iij.
Masueru
do.
Masueri he
reditabūt ter
rā. ps. xxxvi.
Castitas
Cōfortatiū ē
cor tuū. eo q̄
amaueris ca
stitatez. Ius
dich. xij.
Liberalitas
Si largitus
fueris assu
met te Eccl.
xij.
Humilitas
Qui se hu
militat exalta
bit Lu. xxiij.

Epa